

Nigora TO'RAYEVA,
O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlar Akademiyasi o'qituvchisi

F.f.n. D.Xoliqova taqrizi asosida

“MEDIKONTENT” TUSHUNCHASI VA MEDIKONTENT YARATISHDAGI MAVJUD MUAMMOLAR

Аннотация

Maqolada harbiy kadrlar tayyorlash tizimida media-kontent texnologiyalaridan foydalanish, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasidagi eng so'nggi yutuqlari va innovatsiyalarni o'zlashtira oladigan, kundalik faoliyatda, xulq-atvor va muloqotning axborot madaniyati ko'nikmalariga ega harbiy mutaxassisni shakllantirishning muhim sharti sifatidagi masalalar va “Mediakontent” tushunchasi va mediakontent yaratishdagi mavjud muammolar bayon qilingan. Harbiy-vatanparvarlik hislatlariga ega bo'lgan va kursantlarning individual xususiyatlariga muvofiq o'z-o'zini rivojlantirish va o'zini anglash vositasi bo'lib xizmat qiladigan oliy harbiy ta'lim muassasasining ta'lim muhitining madaniy va bo'sh vaqt tarkibiy qismining salohiyatiga alohida o'rin beriladi. Xulosalarda ta'lim jarayonini mediakontent texnologiyalaridan foydalangan holda amalga oshirish muhimligi aks ettirilgan.

Kalit so'zlar: Oliy harbiy ta'lim muassasasi kursantlari, mediakontent, axborot-ma'rifiy muhit, madaniy va bo'sh vaqt tadbirlari.

ПОНЯТИЕ «МЕДИКОНТЕНТ» И ПРОБЛЕМЫ СОЗДАНИЯ МЕДИКОНТЕНТА

Аннотация

В статье рассмотрены вопросы, основанные на использовании медиа-контентных технологий в системе подготовки военных кадров, вопросы как важное условие формирования военного специалиста, способного владеть новейшими достижениями и инновациями в сфере информационно-коммуникационных технологий, владеть навыками информационной культуры поведения и общения в повседневной деятельности, а также иметь понятие «Медиаконтент» и существующие проблемы в создании медиаконтента. Особое место отведено потенциалу культурно-досуговой составляющей образовательной среды высшего военного учебного заведения, которая обладает военно-патриотической направленностью и служит средством саморазвития и самореализации с учетом индивидуальных особенностей военнослужащего. курсанты. В выводах отражена важность реализации образовательного процесса с использованием технологий медиаконтента.

Ключевые слова: Курсанты высшего военного учебного заведения, медиаконтент, информационно-образовательная среда, культурно-досуговая деятельность.

THE CONCEPT OF "MEDIA CONTENT" AND PROBLEMS IN CREATING MEDIA CONTENT

Annotation

The article describes issues based on the use of media-content technologies in the system of military personnel training, issues as an important condition for the formation of a military specialist who can master the latest achievements and innovations in the field of information and communication technologies, possess the skills of information culture of behavior and communication in daily activities, and the concept of "Media content" and media content existing problems in creation. A special place is given to the potential of the cultural and leisure component of the educational environment of the higher military educational institution, which has military-patriotic feelings and serves as a means of self-development and self-realization according to the individual characteristics of the cadets. The conclusions reflect the importance of implementing the educational process using media content technologies.

Key words: Cadets of a higher military educational institution, media content, information-educational environment, cultural and leisure activities.

Kirish. Insoniyat jamiyati taraqqiyotida asosiy rivojlantiruvchi mexanizmlaridan biriga aylangan axborot inqiloblari, birinchi navbatda, aloqa jarayonining xususiyatlarini o'zgartirishga yordam berdi, nafaqat axborot uzatish vositalari va kanallarini, balki uni idrok etish va qayta ishlash usullarini ham o'zgartirdi. Axborot muhitining so'nggi global o'zgarishi bizga yangi matn formatlari, xususan, media matn orqali muloqot qilish imkoniyatini berdi, bu jarayon esa nafaqat bizning muloqot uslubimizni, balki hayot tarzimizni ham butunlay o'zgartirdi.

Bugungi kunda zamon bilan hamnafas inson nafaqat o'z hayotini ijtimoiy tarmoqlarda baham ko'radi, balki, fotosuratlar almashish xizmatlari va maxsus platformalar orqali bir necha soniya ichida o'z ijodini kashf etadi. Bu bilan kasbiy faoliyat, bo'sh vaqt va yaqinlar bilan muloqot qilish, shuningdek, ma'lumotlarni taqdim etishning yangi turlarini idrok etish va qayta ishlash qobiliyatlarimiz ham o'zgardi.

Ushbu o'zgarishlar, xususan, zamonaviy raqamli texnologiyalar muhiti vakillari media-kontentdan qanday foydalanishlari, ular ma'lumotlarni taqdim etishning qanday formatlarini afzal ko'rishlari, kompaniyalar bilan muloqot jarayonida qanchalik ishtirok etishlari va shaxsning his-tuyg'ulari va qadriyatlarini bilan bog'liq. Xorijiy va mahalliy ilm-fan dunyosida media-kontentdan foydalanish masalasi yetarli darajada yoritilmagan, bu samarali kommunikatsiya strategiyasini ishlab chiqishda bunday tadqiqot natijalarining ahamiyati bilan bir qatorda, ushbu masalani ham dolzarbligini belgilaydi.

Mamlakat va jahondagi ijtimoiy-madaniy vaziyatning o'zgarishi natijasida harbiy xizmatchining kasbiga, uning xulq-atvoriga va boshqa xususiyatlariga qo'yiladigan talablarning ortib borishi munosabati bilan harbiy xizmatchilarning kasb-hunar ta'limi sohasida qo'llaniladigan mediakontent texnologiyalariga tobora ko'proq e'tibor qaratilmoqda. Harbiy mutaxassis o'zining shaxsiy o'sishi va rivojlanishi jarayonida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan to'liq foydalanishi, buning uchun tegishli bilim, ko'nikma va malakalarga ega bo'lishi, zarur ma'lumotlarni tanlash va qayta ishlash bo'yicha amaliy tajribaga ega bo'lishi lozim.

Ta'lim tizimini takomillashtirish asoslarini tartibga soluvchi meyoriy hujjatlar kursantlar o'rtasida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini, texnik vositalarni, shu jumladan media-majmualar asosidagi bilim va o'zlashtirishga qaratilgan bir qator asosiy kompetensiyalarni shakllantirish va rivojlantirishga qo'yiladigan talablarni aks ettiradi. Ushbu vositalardan foydalanish ommaviy axborot vositalariga ham, umuman butun axborot makoniga ham tanqidiy, qadriyatli munosabat bilan birga bo'lishi kerakligi ta'kidlangan.

Mediakontent jahon axborot makonida ishlashga tayyor, media-savodxon va media-madaniy shaxsni shakllantirishga yordam beradi. Bundan kelib chiqadiki, zamonaviy oliy harbiy ta'lim muassasalarining asosiy vazifalaridan biri ta'lim muassasasining elektron axborot-ta'lim muhitini vositachilik qilishdir.

Mediakontent texnologiyalari kursantlarning darsdan tashqari vaqtlari harbiylarning madaniy va dam olish vaqtlarida alohida o'rin tutadi.

Adabiyotlar tahlili. Tadqiqotning nazariy asosini N.O.Verbitskaya, YE.V.Goleva, L.Manovich, A.Bol, M.Kastels kabi rus va xorijiy mualliflarning (kommunikatsiya va madaniy o'zgarishlar kontekstida raqamli texnologiyalar va Internet muhiti) tadqiqotlari tashkil etadi.

"Kontent" atamasi internetning rivojlanishi tufayli keng tarqalgan umumiy tushunchadir. Kontent (inglizcha "content" dan - kontent, tarkib) axborot mahsuloti tarkibini tashkil etuvchi har qanday turdagi ma'lumotlar deb tushuniladi [6]. Bugungi kunda ushbu atama keng qo'llanila boshlandi va foydalanuvchi o'z xohishiga ko'ra foydalanishi mumkin bo'lgan tarmoq resurslarining axborot ahamiyatli mazmunini tavsiflash uchun ishlatiladi [4]. Kontentning o'ziga xosligi uning foydalanuvchi uchun mo'ljallangan ahamiyati, uning maqsad va ehtiyojlariga muvofiqligidadir va bu jarayon axborot resurslarining cheklangan tanlovi va dasturlarni ko'rsatishga imkon bermaydigan teledasturdan ajratib turadi.

Taqdim etilgan ma'lumotlarning turiga qarab, matn, grafik, video va audio tarkibli kontentga ajratiladi. XX asrning 80-yillarida boshlangan kompyuter texnologiyalari va Internet sohasidagi barqaror texnik taraqqiyot ma'lumotni taqdim etish shakllarini sezilarli darajada diversifikatsiya qilganligi sababli, bu iste'mol qilinadigan kontent uchun formatlarni tanlash bo'yicha foydalanuvchi imtiyozlariga ta'sir ko'rsatishidir. Agar multimedia ma'lumotlarini faol almashish uchun imkoniyatlar va resurslar paydo bo'lishi va tarqalishidan oldin, axborotni uzatishning asosiy shakli og'zaki matn yoki boshqa turdagi ma'lumotlarning bir-biridan ajratilgan shakllari bo'lgan bo'lsa, bugungi kunda yuqori tezlikdagi Internet va trafik hajmining oshishi, kontent foydalanuvchilarining aksariyati media matn deb ataladigan narsani afzal ko'radi.

Mediakontent tushunchasi XX asrda paydo bo'lgan va bu ommaviy axborot vositalarining faol rivojlanishi natijasida yuzaga kelgan. An'anaviy bosma matnlar kino, radio, televideniye, video, internet, mobil telefonlar va boshqalar bilan bog'liq yangi turdagi matnlar bilan almashtirildi. Ko'rib chiqilayotgan kontekstdagi media-matn - grafik, audio, matn va boshqalar kabi taqdimot va kodlash shakllaridagi turli xil ma'lumotlarni birlashtirgan har qanday formatdagi va media janrdagi media-xabardir. Y.N.Zasurskiy o'z asarlarida mediamatnning eng muhim belgilaridan birini uning turli media tuzilmalari va turli media holatlariga qo'shilishi deb ataydi, shuningdek, mediamatnning turli ekstralingvistik jihatlar alohida o'rin tutadigan integratsiya omili sifatida belgilaydi. Olimning fikriga ko'ra, "og'zaki, ovozi, vizual va ko'p qatlamli media matnning mavjudligi, ayniqsa ifodali va konvergent murakkabligi tufayli katta tejamkorlik va energiyaga ega bo'lgan tuzilmani yaratadi" [2].

Bugungi kunda ushbu turdagi ma'lumotlar Internet va raqamli qurilmalar uchun dolzarb hisoblanadi. Bu holda media-kontent yuqorida qayd etilgan ikkita tushunchaning muhim xususiyatlarini o'zida mujassam etgan bo'lib, axborot resursi mazmunini ifodalaydi, mediamatn shaklida formatlanadi. Bugungi kunda ilmiy munozarada "media kontent" tushunchasiga kam ta'rif berilgan. Media-kontent uni turli faoliyat sohaslarida, ta'limdan marketinggacha qo'llash imkoniyati kontekstida ko'rib chiqilsa-da, shuni aytish kerakki, konsepsiyaning o'zi umumiy tushuncha sifatida ishlatiladi va uning zamonaviy aloqa muhitida mavjud bo'lgan o'ziga xos xususiyatlari professional amaliyotda yangilanmagan. L.P.SHesterkina va L.K.Lobodenko tomonidan taklif qilingan ushbu tadqiqotni tayyorlash jarayonida topilgan bir nechta ta'riflardan biri bizga media-kontentni "har qanday ma'lumotlar - matn, tovush, vizual tasvirlar yoki turli xil ommaviy axborot vositalarida taqdim etilgan multimedia ma'lumotlarining qog'oz, magnit yoki optik xotira qurilmalari kombinatsiyasi" sifatida tavsiflash imkonini beradi [9]. Ushbu ta'rif umumlashtirilgan shaklda ommaviy axborot vositalarining mazmunini va ushbu turdagi ma'lumotlarga xos bo'lgan ma'lumotlarni tashkil etish strukturasi ochib beradi, ammo bugungi jamiyatga tegishli xususiyatlarni aks ettirmaydi.

Tahlil va muhokamalar. Media-kontent – raqamli resurslarning mazmuni bo'lib, u turli shakldagi taqdimot va kodlash (matn, grafik, audiovizual va boshqalar) ma'lumotlarini birlashtiradi va insonning ijtimoiy, axborot va hissiy ehtiyojlarini qondirishga qaratilgan.

Media-kontent axborotni taqdim etish va uzatish formati sifatida bir qator xarakterli xususiyatlarga ega:

1. Media-kontent raqamli texnologiyalar orqali yaratiladi va tarqatiladi va gipermatnlik, interaktivlik va multimedia xususiyatlariga ega integratsiyalashgan media matn hisoblanadi;

2. Foydalanuvchi uchun media-kontentning ahamiyati asosiy omil bo'lib, uning manfaatlari, qadriyatlar va maqsadlariga muvofiqligini nazarda tutadi, shuning uchun media-kontent foydalanuvchiga yuklanmaydi, balki uning qadriyatlariga muvofiq ong'li ravishda tanlanadi. Bu fakt axborotning haddan tashqari yuklanishi sharoitida media-kontentning samaradorligini oqlaydi;

3. Media-kontent - ma'lum bir auditoriyaga yo'naltirilgan, uning uchun qimmatga ega bo'lgan va insonning ma'lum ehtiyojlarini (axborot, aloqa, hissiy va boshqalar) qondirish uchun mo'ljallangan axborot mahsuloti va ommaviy axborot vositalariga nisbatan qo'llaniladi.

4. Media-kontent foydalanuvchining emotsional idrokiga yo'naltirilgan va shuning uchun u ko'pincha u yoki bu qiymat va hissiy mazmunga ega bo'lib, badiiy matn qurish va loyihalash tamoyillariga muvofiq yaratiladi.

5. Media-kontent tashkilotning kommunikatsiya faoliyatining asosiy vositalaridan biri bo'lib, qoida tariqasida, tovar yoki xizmatlarni sotib olishga chaqiruvni o'z ichiga olgan to'g'ridan-to'g'ri taqdimot xabari emas, balki brend, uning mahsulotlari, va korporativ identifikatsiyadir. Shunday qilib, L.K. Lobodenko, internet-ommaviy axborot vositalarining media-kontentining xususiyatlarini hisobga olgan holda, sayt turidan va uning o'ziga xos xususiyatlaridan qat'i nazar, u Internet-media sifatida tasniflanishi mumkinligini ta'kidlaydi, agar u taqdimot, marketing va boshqaruvdan tashqari, axborot va aloqa funksiyalari bo'lsa [4].

Media-kontentning asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

- taqdimot obyektiga e'tiborni jalb qilish va ushlab turish;
- taqdimot ma'lumotlarining foydalanuvchilar his-tuyg'ulariga ta'siri;
- keyinchalik taqdimot obyektiga qiziqishni o'tkazish bilan foydalanuvchilarning kontentga qiziqishini shakllantirish;
- auditoriyada brendga sodiqlik va ijobiy munosabatni shakllantirish.

Media-kontent, birinchi navbatda, auditoriyaga hissiy ta'sir ko'rsatish, uni qiziqarli va foydali ma'lumotlar bilan ta'minlash uchun mo'ljallanganligi sababli, bu eng so'nggi vazifa, ya'ni foydalanuvchining qiziqishi va bog'lanishini shakllantirishdir.

Shunday qilib, mualliflar turli mavzulardagi o'quv konferensiyalarining videoyozuvlaridan foydalanish imkoniyatini beruvchi TEDTalks ingliz tilidagi ta'lim resursidan foydalanib, talabalar bilan mashg'ulotlar davomida chet tilidagi muloqot muhitini yaratadilar [8].

Ta'lim muassasasida chet tillarni o'qitish jarrayonida kommunikativ faoliyatni rivojlantirishda media-kontentdan foydalanish savdo kompaniyalaridagi kabi deyarli bir xil funksiyalarni bajaradi. Bu ichki va tashqi maqsadli guruhlar bilan axborot va muloqot qilish imkonini beradi, universitetning brendi va imidjini yaratadi, uni o'ziga xos vizual tasvirlar, hissiyotlar va muloqot uslubi bilan bog'laydi. Shunday qilib, bugungi kunda universitetning ijtimoiy tarmoqlardagi vakili va muntazam nashr faoliyati ta'lim muassasasining ilg'orligi va nufuzining muhim ko'rsatkichlariga aylanib, korporativ madaniyatni rivojlantirishga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Raqamli muhit va uning mazmuni abituriyentlar, talabalar, universitet ma'muriyati, professor-o'qituvchilar va boshqa guruhlar o'rtasida bevosita muloqot qilish uchun yangi maydon yaratadi.

Xulosalar. Shuni ta'kidlash joizki, media-kontentni aloqa vositasi sifatida tahlil qilish asosida biz uning zamonaviy jamiyat hayotining barcha sohalarida ahamiyati haqida xulosa chiqarishimiz mumkin. Xususan, bugungi kunda ta'lim jarayoni va ta'lim tashkilotining faoliyati ko'p jihatdan talaba va o'qituvchining raqamli savodxonligi va malakasiga, ularning media-kontent va raqamli qurilmalar bilan ishlash ko'nikmalariga bog'liq. Biroq, ilgari muhokama qilingan texnologiyalarning barcha afzalliklari bilan, ulardan foydalanish butun jamiyatning o'zgarishiga, uning mavjud qadriyatlarini va xulq-atvor meyorlariga ta'sir qiluvchi ma'lum xavf va oqibatlar bilan bog'liq, bu ayniqsa yosh avlod vakillari uchun muhimdir.

Shu munosabat bilan mediakontent, multimedia texnologiyalari va virtual muhitning bugungi kun yoshlariga ayniqsa Oliy harbiy ta'lim muassasalari kursantlari o'quv faoliyatini amalga oshirishda mediakontent texnologiyalaridan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi, bu kursantlarga har tomonlama pedagogik ta'sir ko'rsatish sifatini oshirishga, ularni harbiy mutaxassis sifatida rivojlanishiga rag'batlantirishga yordam beradi va bo'sh vaqtlarini tashkil etish xususiyatlarini o'rganish zarurati tug'iladi.

ADABIYOTLAR

1. Афанасьева Э.А. Медиа-контентни яратишда муаллифнинг роли: касбий амалиётни ўзгартириш. 2015.
2. Засурский Я.Н. Медиатекст в контексте конвергенции // Вестник Московского университета. Серия 10: Журналистика. – 2005.
3. Иванова А.М., Малыгина Е.В. Возможности использования современного медиаконтента TED Talks в обучении английскому языку как второму иностранному. 2017
4. Ильмухин В.Н. Социологический анализ практик медиапотребления: виды и методы исследований. 2016
5. Галкин, К. Г. Маданият соҳасидаги ягона ахборот майдони / К. Г. Галкин ва бошқалар. // Ахборот-методик қўлланма. – М.: 2017.
6. Гришкин, Д.К. Ҳарбий университетда медиа-таълимни ташкил этишнинг педагогик шартлари. Кострома, 2016.
7. Гришкин, Д. К. Курсантлар учун медиа-таълимни ташкил этишда ҳарбий университет салоҳиятидан фойдаланиш зарурлигини белгиловчи омиллар. Санкт-Петербург, 2016.
8. Гузева, М. В. Та'лим тизимини модернизация қилиш шароитида медиа-таълим масалалари. № 3 (125). – М., 2014
9. Зотова, Э. А. Инсон эҳтиёжларини рўёбга чиқариш тизимида медиа-таълим. Э. А. Зотова // Череповец давлат университетининг хабарномаси. - № 2 (55). – Череповец, 2014